

Saatja: RAB rahapesu <info@fiu.ee>

Saadetud: 12.05.2023 15:12

Adressaat: Monika Koolmeister [COBALT] <monika.koolmeister@cobalt.legal>

Teema: Vastus Teie 12.04.2023 selgitustaotlusele

Manused: image001.png; image002.png; image003.png; image004.png; image005.png

Lugupeetud Monika Koolmeister

Edastame märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 2 lõike 2 punkti 2 ja § 5 alusel vastuse Teie poolt 12.04.2023 esitatud selgitustaotlusele. Selgitustaotluses olete esitanud küsimuse seoses virtuaalväringu rahakotiteenususe olemusega.

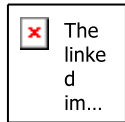
Rahakotiteenususe olemuse tõlgendamisega seonduvalt selgitab Rahapesu Andmebüroo Teie poolt esitatud küsimuse osas järgnevat. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (edaspidi RahaPTS) § 3 p 10 sätestab, et virtuaalväringu rahakotiteenus on teenus, mille raames luuakse klientidele või hoitakse klientide krüpteeritud võtmeid, mida saab kasutada virtuaalväringute hoidmise, talletamise ja ülekandmise eesmärgil. Eespool nimetatud sättest nähtub kaks alternatiivi, mille puhul antud punkt kohaldub ehk nii võtmevaldusega (custodian) kui ka võtmevalduseta (non-custodian) virtuaalväringu rahakottide puhul. Seega ei saa nõustuda selgitustaotluses toodud hinnanguga, et kui ettevõtte väljastab klientidele krüpteeritud võtmeid, kuid neid ei hoia/halda, siis ei ole osutatav teenus RahaPTS § 3 p 10 mõttes rahakotiteenus.

Selgitame, et virtuaalväringu teenuse pakujate sektoris on riskid järk-järgult suurenenud, sest kasvanud on nii klientide ja tehingute arv kui ka pakutavate toodete ja teenuste hulk. Peamisteks probleemideks on pakutavate toodete/teenuste puhul vähene hoolsusmeetmete kohaldamine, vastavuskontrolli ebaküpsus ning üldine rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidest arusaamise puudulikkus. Kõige suurem riskifaktor on tehingute läbipaistmatus ning lõppkliendi identiteedi kindlakstegemise raskused. Olukord, kus võtmevalduseta rahakotiteenususe pakujaei oleks kohustatud isik RahaPTS mõistes ja ei kohaldaks RahaPTS-ist tulenevaid nõudeid, võib olla täiendavaks ohukohaks rahapesu ja terrorismi rahastamise riski realiseerumisel. Seeläbi võib kahjustatud saada ka laiemalt Eesti ettevõtluskeskkond ning rahandussüsteem.

Olete oma analüüsis viidanud ka krüptovara määruse (Regulation on Markets in Crypto-Assets ehk MiCA) põhjenduspunktile 59, mille kohaselt ei kuulu võtmevalduseta (non-custodian) krüptovara rahakotid määruse kohaldamisalasse. Selgitame, et MiCA ei ole veel täna jõustunud, eeldusel et kõnealune regulatsioon terviktekstina avaldaks käesoleva aasta juunis, hakatakse seda kohaldama liikmeriikides alles 18 kuu möödumisel määruse jõustumisest, ehk siis mitte varem kui 2025. aastal. Hetkel tuleb lähtuda tegevusloa taotlemisel RahaPTS-is toodud regulatsioonist, mille kohaselt ka ainuüksi klientidele krüpteeritud võtmete loomine kuulub tegevusloastatud tegevuse alla ja sellist teenust pakkuvale ettevõttele kehtivad kõik RahaPTS-ist tulenevad nõuded.

Soovime täiendavalt välja tuua, et Rahapesu Andmebüroo käesolev vastus on RahaPTS tõlgendus, mis on koostatud konkreetselt Teie poolt selgitustaotluses esitatud andmete ning selgituste põhjal. Rahapesu Andmebüroo seisukoht võib muutuda vastavalt tegevuse praktikas avaldumise ja esitatud faktiliste asjaolude esinemise korral või muul põhjusel, mida Rahapesu Andmebüroo ei saanud selgitustaotlusele vastamisel arvesse võtta.

Lugupidamisega

Rahapesu andmebüroo | Estonian Financial Intelligence Unit
Pronksi 12, Tallinn | www.fiu.ee

From: Monika Koolmeister [COBALT] <monika.koolmeister@cobalt.legal>

Sent: Wednesday, April 12, 2023 2:18 PM

To: RAB rahapesu <info@fiu.ee>

Subject: Selgustustaotlus seoses rahakotiteenuse olemusega

Tere

Pöördun Rahapesu Andmebüroo poole seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (**RahaPTS**) § 3 p-s 10 sätestatud **virtuaalvääringu rahakotiteenuse olemuse sisustamisega**. Meie hinnangul võtmevalduseta (*non-custodian*) rahakott, ehk virtuaalvääringute rahakott, mille puhul on kasutaja krüpteeritud privaativõtmed on tema enda valduses, mitte teenusepakkuja valduses, ei tohiks kuuluda RahaPTS § 3 p 10 mõiste alla, kuna see ei ole hõlmatud 5. rahapesutõkestamise direktiiviga (**AMLD5** <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32018L0843>). Sellest tulenevalt ei kohalduks eelnimetatud juhul RahaPTS-i sätteid, sh (i) RahaPTS §-s 70 sätestatud loakohustus ning (ii) kohustus kohaldada RahaPTS-is sätestatud hoolsusmeetmeid, kuna „rahakott“ ei vastaks RahaPTS-i definitsioonile.

Oleme ülaltoodud järeldust täpsemalt põhjendanud alljärgnevalt.

Analüüs ning põhjendused: võtmevalduseta rahakoti ehk *non-custodian* rahakoti eripära

RahaPTS § 3 p 10 sätestab, et „*virtuaalvääringu rahakotiteenus on teenus, mille raames luuakse klientidele või hoitakse klientide krüpteeritud võtmeid, mida saab kasutada virtuaalvääringute hoidmise, talletamise ja ülekandmise eesmärgil.*“ Euroopa Liidu õigusesse sätestati virtuaalvääringu rahakotiteenuse mõiste läbi direktiivi AMLD5. Kuigi AMLD5 ega RahaPTS seda konkreetselt ei sätesta, siis vastavalt akadeemilisele kirjandusele on võimalik eristada võtmevaldusega (*custodian*) ja võtmevalduseta (*non-custodian*) virtuaalvääringu rahakotte.

Võtmevaldusega (*custodian*) rahakotid on virtuaalvääringu rahakotid, mida hallatakse kolmanda osapoolle ehk rahakotiteenuse pakkuja poolt. Sel juhul ei ole kasutajal faktilist täielikku kontrolli oma vara üle, kuna kolmandal osapoolel on juurdepääs nii rahakoti privaativõtmetele kui ka varadele. Võtmevalduseta (*non-custodian*) rahakotid on virtuaalvääringu rahakotid, mille võtme loob küll teenusepakkuja, kuid kasutaja ise hoiab oma vara ja privaativõtmeid, ilma et selleks oleks vaja kolmanda osapoolle teenuseid kasutada. [Allikas: Fromberger, M. Maume, P, Maute, L. The Law of Crypto Assets. München: Verlag C.H.Beck oHG 2022. Lk 10].

Leiame, et RahaPTS-i tuleb tõlgendada kooskõlas EL-is kehtiva AMLD-ga. AMLD5-s toodi EL-i õiguskorda nimelt võtmevaldusega rahakotiteenuse pakkuja ehk custodian wallet provider¹ definitsioon: „*isik, kes osutab oma klientide nimel krüptograafiliste privaativõtmete kaitse teenuseid, et virtuaalvääringuid hoida, säilitada ja üle kanda.*“ Inglise keeles kõlab eelnev järgnevalt: „*custodian wallet provider*“ means an entity that provides services to safeguard private cryptographic keys on behalf of its customers, to hold, store and

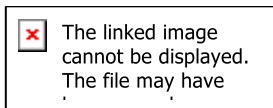
transfer virtual currencies”. Direktiivi eesti keelses tõlkes on “*custodian*” märkimata ning viidatud on lihtsalt „rahakotiteenuse pakkujale”. Olukord, mil teenusepakkuja väljastaks klientidele rahakottide krüpteeritud võtmeid, kuid neid võtmeid ise ei hoiaks / haldaks, ei ole AMLD5-ga hõlmatud. Sel juhul on tegemist *non-custodian* rahakotiteenusega, mis ei peaks meie hinnangul olema hõlmatud ka RahaPTS § 3 p-i 10 mõistes.

Euroopa Liidu seadusandlikud organid on valdkonna ühtlustamiseks välja töötanud otsekohalduva krüptovara määruse (*Regulation on Markets in Crypto-Assets* ehk MiCA) eelnõu. Selle viimase versiooni põhjenduspunkti 59 kohaselt ei kuulu võtmevalduseta (*non-custodian*) krüptovara rahakotid samuti määruse kohaldamisalasse. Inglise keeles on nimetatu sätestatud järgnevalt: “*Hardware or software providers of non-custodian wallets do not fall within the scope of this Regulation.*” (kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_13198_2022_INIT&from=EN)

Eelnimetatud põhjustel oleme seisukohal, et kui ettevõtte väljastab klientidele krüpteeritud võtmeid, kuid neid ei hoia / halda (*non-custodian* rahakoti pakkumine), siis ei peaks osutatav teenus liigituma RahaPTS § 3 p-s 10 sätestatud teenuseks. Sellest tulenevalt ei kohalduks eelnimetatud juhul RahaPTS-i sätteid, sh (i) RahaPTS §-s 70 sätestatud loakohustus ning (ii) kohustus kohaldada RahaPTS-is sätestatud hoolsusmeetmeid (sh tuvastamist), kuna „rahakott“ ei vastaks RahaPTS-i definitsioonile.

Selgitustaotluse küsimus. Palume meile teada anda, kui te ei nõustu meie ülaltoodud põhjendustega. Mittenõustumise korral palume selgitada ka mittenõustumise põhjuseid.

Ette tänades ja lugupidamisega,
Monika Koolmeister

This e-mail is from COBALT office in Estonia and is subject to [disclaimers](#) and [general terms & conditions](#).

Monika Koolmeister
Partner

Mob: +372 5565 4337

Tel: +372 665 1888

Email: monika.koolmeister@cobalt.legal

Kawe Plaza, Pärnu mnt 15 Tallinn 10141, Eesti
Our temporary address Estonia pst 19/ Tatari 1, 10141 Tallinn